

Φάκελος Υλικού

Ενότητα 13

Ετυμολογικά και Ομόρριζα στη Νέα Ελληνική

μαρτυρεῖ < μαρτυρέω-ω: αμάρτυρος, μάρτυρας, μαρτυρία, μαρτυριάρης, μαρτυρικός, μαρτύριο.

Γινόμενον, γινόμεθα, < γί(γ)νομαι: γενεά, γένεση, γενέθλια, γενέθλιος, γενέτειρα, γένος, γηγενής, γόνος, γονίδιο, γονιός, γυνή, εγγονός, μονογενής, πρόγονος, απόγονος, νεογνό, πρωτόγονος, διγενής, ενδογενής, εξωγενής, ευγενής, αγενής, ευγενικός, νεογνό, πολυγονία.

πόλεσιν < πόλις: αντιπολίτευση, απολίτιστος, διαπολιτισμικός, κοινοπολιτεία, κωμόπολη, μεταπολίτευση, πολιούχος, πολιτεία, πολιτειακός, πολιτευτής, πολίτης, πολιτικάντης, πολιτικολογία, πολιτικοποίηση, πολιτικός, πολιτισμικός, πολιτισμός, συμπολίτης.

νομοθέται < νόμος + τίθημι: αδιαθεσία, αντίθετος, απόθεμα, αποθηκάριος, αποθήκη, διάθεση, διαθήκη, έκθεμα, έκθεση, εκθέτης, έκθετος, εμπρόθετος, επίθεση, επιθετικός, θέμα, θεμέλιο, θεμελιώδης, θέση, θεσμός, θετός, θήκη, καταθέτης, νουθεσία, παράθεμα, παράθεση, παρακαταθήκη, πρόσθετος, σύνθεση, συνθετικός, σύνθετος, συνθήκη, τοποθεσία, υιοθεσία, υπερθετικός, υποθετικός.

ἐθίζοντες < ἐθίζω < ἔθος: εθιμικός, έθιμο, εθισμένος, εθισμός, έθος, ηθικός, ήθος.

ποιοῦσιν < ποιέω -ῶ: αξιοποίηση, απεριποίητος, αποποίηση, αρτοποιία, αρτοποιός, χειροποίητος, γελωτοποιός, ειδοποιός, ειρηνοποιός, εκποίηση, εντατικοποίηση, επιπλοποιείο, ηθοποιός, θεοποίητος, κακοποιός, κοινοποίηση, μεταποίηση, οδοποιία, παραποίηση, περιποιητικός, ποίημα, ποίηση, ποιητάρης, ποιητής, ποιητικός, πολιτικοποίηση, προσποίηση, προσποιητός, υποδηματοποιείο, χαρτοποιία.

ἐστίν < εἰμί: ανούσιος, εξουσιαστικός, εσθλός, ετυμολογία, ετυμολογικός, έτυμον, ουσία, ουσιαστικός, ουσιώδης, παρόν, παροντικός, παρουσιαστικό.

ἁμαρτάνουσιν < ἁμαρτάνω: ἀμάρτημα, ἀμαρτία, ἀμαρτωλός, ἀναμάρτητος.

διαφέρει < διὰ + φέρω (θ. φερ-, φορ-, φαρ-, φωρ-, φρ-, οἰ-, ἐνεκ-, ἐνοκ-, ἐνκ-, ἐγκ-): ἀμφορέας, διάφορος, ἀδιάφορος, διένεξη, διηνεκῆς, πολύφερνος, φάρετρα, φερέγγυος, φερτός, φερώνυμος, φορά, φόρα, φόρος, φωριαμός, ἀναφορικός, ἀσύμφορος, διαφορετικός, δίφρος, πολύφερνη, πρόσφορος, συνεισφορά.

φθείρεται < φθείρομαι: ἀδιάφθορος, ἀφθαρτος, διαφθορά, διαφθορέας, παραφθορά, φθαρμένος, φθαρτός, φθειρίαση, φθορά, φθοροποιός, ψυχοφθόρος.

κιθαρίζειν < κιθαρίζω < ἡ κίθαρις, -ιος + -ίζω > κιθαρίδ-j-ω): κιθάρα, κιθαρισμός, κιθαρίστας, κιθαριστής, κιθαρωδός.

οἰκοδομεῖν < οἰκοδόμος < οἶκος + δέμω: ἀδόμητος, ἀνοικοδόμηση, δομή, δομικός, οἰκοδομή, οἰκοδόμηση, οἰκοδομικός, οἰκοδόμος.

εἶχεν, ἔχει < ἔχω (θ. σεχ-, σχ-, σχε-, σχη-): ἐξοχικός, κατοχικός, σχεδόν, σχέση, σχετικός, σχῆμα, σχηματικός, ἀσχετος, σχολεῖο, σχολή,σχόλη, σχολικός, ἡνίοχος, μέτοχος, ἔνοχος, πάροχος, ἀνακωχή, ἀποχή, παροχή, περιοχή, ἐξοχή, κατοχή, ἐσοχή, ἐποχή, συνοχή, ὑπεροχή, ἔξη, ἐξῆς, καθεξῆς, εὐεξία, καχεξία, μειονεξία, πλεονεξία, ἐχεμύθεια, κατεχόμενα, καχεκτικός, κληρουχία, οχυρός, περιεκτικός, προνομιούχος, ραβδούχος, σκηπτούχος, συνταξιούχος, δικαιοúχος, διπλωματοúχος.

ἔδει < δεῖ: δέηση, δεητικός, ἐνδεής, ἐνδεια, ἀδέητος, δεητικός.

διδάξοντος < διδάσκω (< ρ. δα-, δακ-, + πρόσφυμα σκ-, + ἐνεστωτικός ἀναδιπλασιασμός δι-): ἀδίδακτο, δίδαγμα, διδακτήριο, διδάκτορας, διδακτορικό, διδακτός, διδασκαλεῖο, διδασκαλία, διδασκαλικός, διδάσκαλος.

πράττοντες < πράττω (θ. πραγ- + j + -ω): ἀπράγμων, ἀπραγός, εἰσπρακτικός, πολυπράγμων, πρᾶγμα,

πραγματικός, πραγματοποίηση, πρακτέος, πρακτικός, πράκτορας, πράξη, πραξικόπημα, σύμπραξη.

συναλλάγμασι < σὺν + ἀλλάττω (ρ. ἀλλ- + ἀγ- + j + -ω): αλλαγή, άλλαγμα, αλλαξιά, αλλαξοπιστία, απαλλαγή, εναλλαγή, μισαλλόδοξος, παραλλαγή, συναλλαγή, συνάλλαγμα, συνδιαλλαγή.

ἐθιζόμενοι < ἐθίζομαι < ἔθος (θ. ἐθ- + ἰδ- + j- + -ω) : εθιμικός, ἔθιμο, εθιμοτυπία, εθιμοτυπικός, εθισμένος, εθισμός, ἔθος, ἥθος.

φοβεῖσθαι < φοβέω—ω < φόβος < φέβομαι: αφοβία, άφοβος, εκφόβηση, εκφόβιση, έμφοβος, επίφοβος, φόβητρο, φοβία, φοβικός, φοβισμένος, φόβος.

θαρρεῖν < θάρσος ἢ θάρρος: αποθάρρυνση, θαρραλέος, θαρρετά, θαρρετός, θάρρος, ξεθάρρεμα.

δειλός < δέδοικα ἢ δέδια πρκ. με σημασία ενεστώτα του ρήματος δίδω (δεν απαντά στον ενεστώτα). Παράγωγα: δέος, δεινός, δειλία, δειλά.

ὀργᾶς < ὀργή: εξοργιστικός, οργιαστικός, ὀργιο.

ἀναστρέφεισθαι < ἀνὰ + στρέφομαι (θ. στρέφ-, στράφ-, στρόφ-): αναστρέψιμος, αναστροφή, αναστροφικός, ανάστροφος, αναστρόφως, αντιστροφή, αντίστροφος, αποστροφή, απόστροφος, διαστρέβλωση, διάστρεμμα, διαστροφή, διαστροφικός, επιστρεφόμενα, ευστροφία, εὐστροφος, καταστροφή, μεταστροφή, περιστροφή, περίστροφο, στραβισμός, στραβός, στρεβλός, στρέμμα, στρεπτός, στρεψόδικος, στριφογύρισμα, στριφτός, στρίφωμα, στρίψιμο, στροβίλισμα, στρόβιλος, στροφή, στρόφιγγα.

ὑποδιδόναι < ὑπὸ + δίδωμι (ενεστωτικός αναδιπλασιασμός δι- + δω- + μι. θ. δω-, δο-): αιμοδότης, αναμεταδότης, ανένδοτος, απόδοση, αποδοτικός, δόσιμο, δότης, δώρο, δωσιδικία, δωσίλογος, εκδοτικός, επίδομα, επιδοτικός, καταδότης, μειοδότης, μεταδοτικός, ξέδομα, παραδοτέος, πληροφοριοδότης, τροφοδότης.

ἀκολουθοῦσιν (< **ἀ** αθροιστικό + **κέλευθος** = **δρόμος**):
ακολουθήμα, ακολουθήση, ακολουθία, ακόλουθος,
ανακόλουθος, εξακολουθητικός, επακολουθήμα,
παρακολουθήση.

νέων < **νέος**: νεαρός, νεογέννητος, νεογνό, νεόδμητος,
νεοελληνικός, νεόκοπος, νεολαία, νεόπλουτος, νεοσσός,
νεότητα, νιότη.

(www.study4exams.gr)

14-3-2021

63^ο Γενικό Λύκειο Αθηνών

Μαρία Ευγενίου